

A TANTÁRGY ADATLAPJA

PARAZITOLÓGIA

Egyetemi tanév 2026-2027

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár
1.2. Kar	Biológia és Geológia Kar
1.3. Intézet	Magyar Biológiai és Ökológiai Intézet
1.4. Szakterület	Környezettudományok
1.5. Képzési szint	Alapképzés, 6 félév, nappali
1.6. Tanulmányi program/ Képesítés	Ökológia és természetvédelem (magyar nyelven)/Környezettudós (B. Sc.)
1.7. Képzési forma	Nappali

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve	Parazitológia			A tantárgy kódja	BLM1504
2.2. Az előadásért felelős tanár neve	dr. Rózsa Lajos				
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve	drd. Jancsó Boróka-Zsuzsánna				
2.4. Tanulmányi év	III	2.5. Félév	5	2.6. Értékelés módja	Vizsga
2.7. Tantárgy rendszere	Választható			2.8. Tantárgy típusa	Szaktárgy

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszámja)

3.1. Heti óraszám	4	melyből: 3.2. előadás	2	3.3. szeminárium/labor/projekt	2
3.4. Tantervben szereplő összóraszám	56	melyből: 3.5. előadás	28	3.6. szeminárium/labor	28
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása (ET)					40
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					10
Szemináriumok/ laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása (nagyobb vagy egyenlő a tantárgy naptárában az ellenőrzési feladatokra előírt összóraszámmal)					10
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					8
Vizsgák					1
Más tevékenységek:					0
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összóraszámja					69
3.8. A félév összóraszámja					125
3.9. Kreditszám					5

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. tantervi	
4.2. kompetenciabeli	

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	Videoprojektorral, vetítővászonnal, hordozható számítógéppel, megfelelő számítógépes programokkal és internetes hozzáféréssel rendelkező előadóterem.
5.2. A szeminárium/ labor lebonyolításának feltételei	Videoprojektorral, vetítővászonnal, hordozható számítógéppel, megfelelő számítógépes programokkal és internetes hozzáféréssel rendelkező terem.

	Szövetteni mikroszkópokkal és binokuláris nagyítókcal, valamint megfelelő preparálókészletekkel ellátott laborgyakorlatterem. (videoprojektor, vetítővászon, festőanyagok és bonckészlet).

6.1. A tanulmányi program elvégzése során elsajátított kompetenciák (a tantervből kell átvenni)

Szakmai kompetenciák	
Kompetencia kódja	Kompetencia
CP5	Szakmailag megfelelő módon együttműködik kutatási és szakmai körökben, szakmai kapcsolatokat épít kutatókkal, alkalmazza a kutatásetika és tudományos integritás elveit, valamint projektmenedzsmenti feladatokat lát el.
Transzverzális kompetenciák	
Kompetencia kódja	Kompetencia
CT1	Hatékony kommunikáció, kritikai, holisztikus és analitikus gondolkodás, valamint a problémák felismerése és megoldása a szakmai és tudományos tevékenység során.
CT2	Csapatmunkára való hajlam, együttműködés szakmai csapatokban és hálózatokban, az etikai kódex betartása és mások szakmai tevékenységének támogatása.

6.2. A tanulmányi programra jellemző képzési eredmények (a tantervből kell átvenni)

A tantárgy által megcélzott tanulási eredmények		
Kompetencia kódja	Ismeret és megértés (Knowledge and understanding)	Specifikus tudományos készségek (Specific academic skills)
CP1	A hallgató ismeri az ökológiában alkalmazott statisztikai módszereket és a kísérleti adatok értelmezésének módjait.	A hallgató képes elemezni az ökológiai és populációs adatokat, valamint összetett statisztikai modelleket alkalmazni.
CT1	A hallgató ismeri a tudományos kommunikáció technikáit és az ökológiai információk terjesztésének módszereit.	A hallgató szóban és írásban is képes ökológiai adatokat és környezetvédelmi ajánlásokat értelmezni és érvényesíteni.

7. Tárgy-specifikus tanulási eredmények

Ismeret és megértés (Knowledge and understanding)
1. A legfontosabb mikro- és makroparazita csoportok általános jellemzőinek és életciklusának ismerete.
2. A virulencia és a patogenitás, valamint a betegség fogalmainak ismerete, a virulencia evolúciójának és fenotipikus plaszticitásának megértése.
3. A gazdaszervezetek védekezési mechanizmusainak, valamint a paraziták kitérés startégiáinak áttekintése (beleértve a gazda viselkedésének manipulációját).
4. A gazda-parazita evolúciós folyamatok (klasszikus „törvények”) és ökológiai alapismeretek (parazita-parazita kompetíció, hatásvizsgálatok) áttekintése.
5. A parazita ökológiában használatos alapvető biostatistikai mérőszámok és számítások eljárások elsajátítása.
Specifikus tudományos készségek (Specific academic skills)
1. Tájékozottság az evolúciós ökológia és az orvosi-állatorvosi járványtan határterületein.
2. Az egyszerűbb biostatistikai problémák felismerése és megoldása a járványtani statisztikák terén.
3. A természettudományos gondolkodás logikájának elsajátítása, vitakészség.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések

1. Alapfogalmak: mikro- és markoparaziták, a parazitológia rövid története.	Frontális előadás, problémafelvetés és megvitatás	
2. A virulencia és a patogenitás fogalmai. A betegség mint természeti jelenség és mint társadalmilag meghatározott fogalom.	Frontális előadás, problémafelvetés és megvitatás	
3. A gazda viszonya a parazitákhoz: elkerülés és védekezés.	Frontális előadás, problémafelvetés és megvitatás	
4. A parazita viszonya a gazdához: kitérés és védekezés a gazda támadásai ellen.	Frontális előadás, problémafelvetés és megvitatás	
5. A gazda viselkedésének manipulációja.	Frontális előadás, problémafelvetés és megvitatás	
6. Klasszikus evolúciós-ökológiai „törvények” a parazitológiában.	Frontális előadás, problémafelvetés és megvitatás	
7. Klímaváltozás és a parazita-faunák átalakulásai.	Frontális előadás, problémafelvetés és megvitatás	
8. A virulencia evolúciója.	Frontális előadás, problémafelvetés és megvitatás	
9. Fakultatív virulencia, mint fenotipikus plaszticitás. A „maffia hipotézis”.	Frontális előadás, problémafelvetés és megvitatás	
10. A szepszis, mint a fakultatív virulencia megnyilvánulása.	Frontális előadás, problémafelvetés és megvitatás	
11. A gazda-parazita kapcsolat hatásai a gazda és a parazita populációkban zajló ivari szelekcióra.	Frontális előadás, problémafelvetés és megvitatás	
12. A gazda-parazita rendszerekre ható külső ökológiai tényezők. Az ökológiai hatásvizsgálatok megtervezése.	Frontális előadás, problémafelvetés és megvitatás	
13. A parazita-parazita kompetíció párhuzamos folyamatai a különböző szerveződési szinteken.	Frontális előadás, problémafelvetés és megvitatás	
14. A gazda-parazita rendszerek leírására szolgáló statisztikai mérőszámok és ezek statisztikai elemzése.	Frontális előadás, problémafelvetés és megvitatás	

Könyvészet

Barta, Z., Liker, A., Székely, T. (ed.) (2002): *Viselkedésökológia*. Osiris Kiadó, Budapest

Goater T.M., Goater C.P., Esch G.W., 2014, *Parasitism: the diversity and ecology of animal parasites*.

Cambridge University Press, UK.

Markó B., Ujvárosi L., László Z. 2010, *Gerinctelen állatismeret I. [Lucrări practice de zoologia nevertebratelor I.]* Egyetemi jegyzet. Presa Universitară Clujeană, pp. 240.

Poulin, R. 2006, *Evolutionary Ecology of Parasites*. Second Edition, Princeton University Press

Rózsa, L. 2005. *Élősködés: az állati és emberi fejlődés motorja [Parasitism: motorul evoluției animalelor și a omului]*. Medicina, Budapest.

Tanada Y., Kaya H.K., 1993, *Insect pathology*. Academic Press Inc., California, USA.

Ujvárosi L., Markó B. 2007, *Gerinctelen állattan I. [Zoologia nevertebratelor I.]* Egyetemi jegyzet. Presa Universitară Clujeană, pp. 319.

8.2 Szeminárium/ Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. A lépfene (<i>Bacillus anthracis</i>) mint növényi mutualista és mint biológiai fegyver.	Szakkönyvben megjelent tudományos közlemény feldolgozása, prezentáció készítése és előadása.	
2. Toxoplasma fertőzés hatása a gazdaszervezet (köztük az ember) születéskori ivararányára.	Szakkönyvben megjelent tudományos közlemény feldolgozása, prezentáció készítése és előadása.	
3. A Plasmodium fajok és a malária kialakulása, terjedése és jelentősége.	Szakkönyvben megjelent tudományos közlemény feldolgozása, prezentáció készítése és előadása.	

4. Parazita gombák és egyéb élősködők (<i>Pandora formicae</i> , <i>Rickia wasmannii</i>) hatása a gazdaszervezetre.	Szakfolyóiratban megjelent tudományos közlemény feldolgozása, prezentáció készítése és előadása.	
5. A veszettség kóroktana, terjedése és megelőzési lehetőségei. A fehér orr-szindróma kialakulása és hatása a denevérpopulációkra.	Szakfolyóiratban megjelent tudományos közlemény feldolgozása, prezentáció készítése és előadása.	
6. A fonálférgesek (<i>Nematoda</i>) általános jellemzői és jelentőségük az élővilágban.	Szakfolyóiratban megjelent tudományos közlemény feldolgozása, prezentáció készítése és előadása.	
7. A galandférgesek (<i>Cestoda</i>) felépítése, életmódja és kórokozó szerepe.	Szakfolyóiratban megjelent tudományos közlemény feldolgozása, prezentáció készítése és előadása.	
8. A mételyek (<i>Trematoda</i>) felépítése, életciklusa és kórokozó szerepe.	Szakfolyóiratban megjelent tudományos közlemény feldolgozása, prezentáció készítése és előadása.	
9. A tetvek és bolhák mint külső élősködők és betegségterjesztők.	Szakfolyóiratban megjelent tudományos közlemény feldolgozása, prezentáció készítése és előadása.	
10. A kullancsok szerepe fertőző betegségek terjesztésében.	Szakfolyóiratban megjelent tudományos közlemény feldolgozása, prezentáció készítése és előadása.	
11. A pandémiás influenzavírusok és a SARS-CoV-2 összehasonlító vizsgálata.	Szakfolyóiratban megjelent tudományos közlemény feldolgozása, prezentáció készítése és előadása.	
12. Epidemiológiában használatos statisztikai mérőszámok elemzése.	Problémaalapú tanulás, szimulált epidemiológiai adatsorok elemzése által.	
13. Múzeumlátogatás, parazitológiai gyűjtemény megtekintése és interaktív foglalkozás./Tudománykommunikáció és ismeretterjesztés a parazitológia területén, gyakorlati feladatok által.	Múzeumpedagógia, szemléltetés és interaktív felfedeztetés./ Önálló szövegalkotás és a tudományos kommunikáció gyakorlása.	
14. Parazita fajok laboratóriumi vizsgálata és morfológiai elemzése.	Szemléltetés, laboratóriumi megfigyelés és gyakorlati vizsgálat.	
Könyvészet		

9. Értékelés

Tevékenység típusa	9.1 Értékelési kritériumok	9.2 Értékelési módszerek	9.3 Aránya a végső jegyben
9.4 Előadás	Az elméleti tudás ellenőrzése	Szóbeli vizsga a félév végén.	50%
9.5 Szeminárium/ Labor	Szakfolyóiratban megjelent tudományos közlemény feldolgozása, prezentáció készítése és előadása, szakmai vitákban való aktív részvétel.	Prezentációk bemutatása, szakmai viták.	50%
	A gyakorlati tudás ellenőrzése	Szóbeli vizsga a félév végén.	
9.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
A leggyakoribb paraziták felismerése, az 5-ös jegy megszerzése a gyakorlati vizsgán. Az elméleti alapfogalmak megfelelő ismerete, az 5-ös jegy megszerzése az elméleti vizsgán.			

10. SDG-ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)

		A fenntartható fejlődés általános ikonja						
								Nem alkalmazható
								x

Kitöltés időpontja:
2026. 04. 10.

Előadás felelőse:
dr. Rózsa Lajos

Szeminárium felelőse:
drd. Jancsó Boróka-Zsuzsánna

Az intézeti jóváhagyás dátuma:

Intézetigazgató: